

56. Професионален преводач за три-четири месеца!

От статия, публикувана през 2001 година в изданието „Кариери“ на Икономедия, научаваме, че Софийският университет е открил „школа за подготовка на писмени и устни преводачи“, в която „желаещите да усвоят писмения превод ще имат часове три пъти седмично в продължение на три-четири месеца“. За това кратко време желаещите да навлязат в тънкостите на превода щели да „усвоят всички тънкости на професионалния превод по европейските стандарти“, както разказва организаторката на курсовете, която е преподавател в университета.

Съобщението за преводаческата школа прилича на долнопробна реклама, обещаваща чудеса при научаване на чужд език за кратко време. Всеки, който си няма понятие от превод, ще зацъка с език и ще каже: „Браво!“ Друг пък би погледнал по-критично на статията и би започнал да умува: „Толкова дълъг курс! Ама не е ли малко дълъжък? Не са ли много три-четири месеца за една толкова проста работа?“ Тези хора, все пак, са дилетанти. Те не знаят нищо за преводите и за професията преводач. Но пък онези, които знаят, как биха се отнесли към твърдение, че за три-четири месеца по три пъти седмично, вероятно по един-два часа, щели да се „усвоят всички тънкости на

професионалния превод по европейските стандарти“?

Всеки професионален преводач е наясно, че за 60-70 учебни часа не се усвояват всички тънкости на професионалния превод. За бегло запознаване тези часове стигат, евентуално. Тук естествено имаме предвид, че желаещите да „усвоят“ писмения превод имат достатъчни познания по езика, тъй като едно от изискванията за записване в курса е „отличното владееене на поне един чужд език“.

Съвсем ясно е, че и „отлично владееене“ на чужд език не е достатъчно да бъдеш професионален преводач. Има двуезични хора (билингви), които владеят два езика, без да са преводачи. Това означава, че за практикуване на професията преводач са необходими и допълнителни знания и умения, дори дарба. Не на последно място, разбира се, е и желанието на човек да стане преводач.

Когато отличните познания по даден език се комбинират с допълнителните знания и умения, които се придобиват впоследствие, в течение на доста време и при голямо желание на преводача да практикува тази професия, успехът може би е гарантиран. А ако има и дарба на преводач, успехът е стопроцентов. Друг въпрос е, разбира се, какво означава успех и дали може да се говори за професионална реализация, особено у нас, където заплащането на преводаческия труд е доста незавидно.

Младите обаче, както знаем, не се без-

покоят за неща, които тормозят възрастните, като например заплащане на труд и други подробности. Затова бъдещите преводачи с ентузиазъм се записват в школата за подготовка на преводачи. Те вярват, че там ще бъдат подготвени добре, че с получените познания ще могат след това да излязат на пазара и да си осигурят добри доходи. Проблемът с ниското заплащане на преводаческия труд не стои пред тях. Те нямат ни най-малка представа от реалността, която ги очаква. Тези три-четири месеца обучение по превод им изглеждат като ключ към успеха в живота им.

Разбира се, някои от тези млади хора знаят, че у нас ще е трудно да се реализират като преводачи, затова кроят планове да се подготвят тук на сравнително приемлива, дори ниска цена, а след това да се ориентират към емиграция. Известни са много такива случаи, когато наши млади преводачи заминават за чужбина и се установяват там.

Но дали младите преводачи могат да се възползват от „всички тънкости на професионалния превод по европейските стандарти“, които са „усвоили“ в школата за подготовка на преводачи? Може би повечето от тях биват разочаровани, защото „тънкостите“ се оказват един огромен океан, ако не космос. Те разбират много бързо, че извън учебния кабинет преводите не са това, което са си представяли, че специализацията, към която са се ориентирали, просто не им върши работа, защото, за

да изкарват хляба си, те се принуждават много скоро да приемат и преводи, нямащи нищо общо с онова, което са учили.

С проблемите на професионалните преводачи, за съжаление, никой не запознава младите ентузиастични в школата за подготовка на преводачи. Би ли се осмелил някой преподавател да разяснява на бъдещите преводачи, че ще бъдат безогледно експлоатирани от безскрупулни агенции? Че преводачът у нас е напълно безправен? Или пък, че цялата уредба на преводаческата дейност в България се съдържа в един прашасал „правилник“ на Външно? Що се отнася до „европейските стандарти“, каква ли ода на радостта биха запели бъдещите професионални преводачи, като се запознаят с европейския стандарт 15038 и прочетат, че дефиницията за преводач е просто „лице, което превежда“?

Дали ще останат доволни от това, че по европейския стандарт те, бъдещите професионални преводачи с високо самочувствие, са някакви безлични „хора, които превеждат“, или ще потърсят мястото си на истински професионални преводачи с лице? Това зависи от тях самите и вярвам, че повечето ще успеят да се измъкнат от унищожителната дефиниция на „европейския стандарт“, прословутия EN 15038!